voorstel

Zwolle

Raadsbrief

Datum 8 april 2025

Onderwerp	Afdoening motie voldoende passende woonplekken voor dak- en thuisloze jongeren (M18a-2)
Versienummer	2
Portefeuillehouder	Dorrit de Jong

Samenvatting
De motie voldoende woonplekken voor dak- en thuisloze jongeren riep het college op om de realisatie van een jongerenhuis te onderzoeken. Wij hebben dit verkend met de partijen die betrokken zijn bij dak- en thuisloze jongeren en met de omliggende gemeenten. Zij herkennen de behoefte aan een jongerenhuis en willen bijdragen aan de realisatie hiervan. We beogen nog dit jaar een jongerenhuis te realiseren en willen dit in eerste instantie vanuit het regionale budget beschermd wonen en maatschappelijke opvang financieren. Omdat niet voor elke dak- en thuisloze jongere een jongerenhuis passend is, zetten we ook in op andere oplossingen voor dak- en thuisloze jongeren.

Bijlagen
Motie voldoende woonplekken voor dak- en thuisloze jongeren (M18a-2)

Openbaarheid
☒ Openbaar
☐ Geheim

Wij stellen u voor kennis te nemen van:
De wijze van afdoening van de motie ‘voldoende passende woonplekken voor dak- en thuisloze jongeren’ (M18a-2).

Datum 8 april 2025

Inleiding
In oktober 2024 is de motie voldoende woonplekken voor dak- en thuisloze jongeren aangenomen. Aanleiding voor de motie waren de signalen over de vele jongeren zonder thuis in Zwolle. Het verkennen van een jongerenhuis was al een speerpunt in het regionale beleid voor maatschappelijke opvang. De motie riep het college op om dit versneld te onderzoeken en daarbij ook aanvullende financieringsopties te verkennen. Deze raadsbrief informeert de raad over de afdoening hiervan.

Met een jongerenhuis willen we vooral een oplossing bieden aan jongeren die nu herhaaldelijk dak- en thuisloos zijn of in de centrale (nacht)opvang De Herberg verblijven. Het jongerenhuis biedt hen een thuis, met nabijheid van professionals en de gemeenschap waarin zij wonen. Het biedt een stabiele woonplek tot zij kunnen door- of uitstromen. Dit is anders dan bestaande plekken. Die zijn meer gericht op zo snel mogelijk weer uitstromen of hiervoor geldt dat jongeren bepaalde indicaties moeten hebben. Ook zien we dat jongeren soms uitgeplaatst worden vanwege terugval of ongewenst gedrag.

Kader
Regiovisie Beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2022 – 2032 regio IJssel-Vecht
Nader uitgewerkte visie maatschappelijke ondersteuning 2023-2027 regio IJssel-Vecht
Nationaal Actieplan Dakloosheid ‘Eerst een Thuis’

Kernboodschap
We beogen nog dit jaar met de maatschappelijke opvang partijen een jongerenhuis te realiseren. Het jongerenhuis gaat onderdak en perspectief bieden aan jongeren die nu niet terecht kunnen in bestaande plekken, vaak herhaaldelijk dak- en thuisloos zijn, of noodgedwongen in de (nacht)opvang De Herberg verblijven. Het jongerenhuis realiseren we in samenwerking met de gemeenten uit de beschermd wonen en maatschappelijke opvang regio IJssel-Vecht. In dit regionale verband is ook besloten hier regionaal beschikbare budgetten beschermd wonen en maatschappelijke opvang voor in te willen zetten.

Toelichting
De motie voldoende woonplekken voor dak- en thuisloze jongeren riep het college op mogelijkheden te onderzoeken voor het realiseren van een jongerenhuis en daarbij aanvullende financieringsopties te verkennen. Wij hebben dit verkend met de partijen die betrokken zijn bij dak- en thuisloze jongeren en met de omliggende gemeenten. De bevindingen hieruit lichten we hieronder toe.

Doelgroep en achtergrond
Er zijn vooral zorgen over jongeren die herhaaldelijk dak- en thuisloos worden. Dit geldt voor ongeveer 30% van de jongeren die in beeld zijn bij de Centrale Toegang voor maatschappelijke opvang en Team Zwerfjongeren. Gemiddeld waren dit ongeveer 40 jongeren per jaar, met een gemiddelde leeftijd van 20,5 jaar. Zij kwamen niet alleen uit Zwolle maar ook uit omliggende gemeenten. Ook verblijven jongeren vaker in de centrale (nacht)opvang De Herberg. In 2024 gold dit voor 35 jongeren, terwijl iedereen vindt dat De Herberg eigenlijk géén geschikte plek voor jongeren is.

De achtergrond van deze jongeren is heel divers. Het zijn jongeren die vaak een lange geschiedenis van hulpverlening kennen en graag op eigen benen willen staan. Vaak ontbreekt het echter nog aan (woon)vaardigheden om al zelfstandig of begeleid te wonen en is het lastig school, werk of inkomen vast te houden. Meestal speelt een combinatie van problematiek zoals op het gebied van gedrag, psychiatrie, schulden, verslaving en criminaliteit. De gemene deler in de achtergrond van deze jongeren is vooral het ontbreken van een steunend netwerk, bijvoorbeeld bij ouders thuis.

Invulling jongerenhuis
Een jongerenhuis is een nieuwe vorm van opvang die meer tegemoet komt aan de behoefte van deze jongeren. Het belangrijkste doel is het bieden van een thuis: een plek om tot rust te komen na een lange onrustige en soms onveilige start van hun volwassen leven. Andere kenmerken van een jongerenhuis:

- Woonzekerheid: stabiele huisvesting en duurzame door/uitstroommogelijkheden na verblijf in het jongerenhuis. Dat is anders dan op andere plekken, waar jongeren snel weer moeten vertrekken of zij hun woonplek kwijtraken omdat hun hulpverlening verandert.
- Onvoorwaardelijk karakter: jongeren mogen in het jongerenhuis leren en fouten maken. Op andere plekken zijn hier meer grenzen aan. Hierdoor komt het nu soms voor dat jongeren daar niet toegelaten worden of bij terugval/ongewenste gedrag uitgezet worden.
- Versterken woon/leefvaardigheden: jongeren ondersteunen om op eigen benen te staan, of in beeld brengen wat daarvoor nodig is. Dat vraagt een ander type begeleiding dan we nu in de opvang kennen. Er is meer aandacht voor de vertrouwensband en het aansluiten bij de wensen van de jongeren zelf.
- Borgen van sociale en fysieke veiligheid: professionals zijn in een jongerenhuis steeds dichtbij, maar ook vinden jongeren nabijheid van andere huisgenoten en buurtbewoners. Ook kunnen jongeren een coach krijgen die betrokken blijft totdat er stabiliteit is in hun leven.

Ambitie van wonen eerst
Wonen eerst blijft het uitgangspunt: er zal altijd eerst gekeken worden naar de mogelijkheden voor zelfstandige en duurzame huisvesting voor de jongeren. Naast het jongerenhuis investeren we daarom ook in:

- Verplaatsen van een deel de bestaande jongerenopvang naar reguliere woningen in de wijk en de in de regio (‘ambulantiseren’). Een deel van de bestaande jongerenopvang komt hierdoor vrij en kan gebruikt worden voor realisatie van het jongerenhuis.
- Verlengen van de pilot Housing First Jongeren, waarbij langdurig dakloze jongeren met complexe problematiek een eigen woning en begeleiding krijgen. Vanwege de schaarste aan beschikbare woningen hiervoor willen we extra investeren op vergroten van de huisvestingsmogelijkheden, bijv. dat Housing First Jongeren samen een woning delen.
- Realiseren van meer mogelijkheden om ‘beschermd thuis’ te wonen in de regio door uitbreiden van woonzorgmogelijkheden in de omliggende gemeenten. Voorbeelden hiervan zijn gemengd en begeleid wonen projecten zoals Kansrijk Wonen en Kamers met aandacht (hospita wonen).
- Afspraken met woningcorporaties en de omliggende gemeenten om de uitstroommogelijkheden naar reguliere woningen te vergroten. De (regionaal afgestemde) afspraken over urgentie, die in 2026 nodig zijn voor de Wet versterking regie volkshuisvesting, zijn hier belangrijk voor.

Voor dak- en thuisloze jongeren voor wie deze mogelijkheden voor zelfstandig of begeleid wonen (nog) niet passend zijn, biedt het jongerenhuis een basis als voorbereiding hierop.

Maatschappelijk draagvlak & participatie
Met opvang partijen is het vraagstuk van de jongeren in de maatschappelijke opvang eerst in gesprekken verkend. Via Team Zwerfjongeren was de stem van jongeren vertegenwoordigd. Aanbieders is vervolgens gevraagd om hun plan van aanpak hiervoor in te dienen. De ideeën hieruit zijn terug te lezen in deze brief. Bij de uitwerking van deze plannen proberen we ook jongeren zelf direct aan tafel te krijgen.

Communicatie
De verkenning van een jongerenhuis is regelmatig onderwerp van gesprek in de bestaande overleggen met de partijen die bij dak- en thuisloze jongeren betrokken zijn. Wanneer het jongerenhuis van start gaat worden jongeren geïnformeerd over het nieuwe aanbod via Team Zwerfjongeren, de Centrale Toegang voor maatschappelijke opvang en sociaal wijkteams.

Financiën
Op basis van de concept plannen van aanpak van aanbieders is een eerste inschatting gemaakt van de kosten. We beogen deze kosten vanuit de regionale budgetten van de (beschermd wonen en maatschappelijke opvang) regio IJssel-Vecht te dekken. Deze regionale budgetten maken onderdeel uit van de begroting van Zwolle, omdat Zwolle centrumgemeente voor deze regio is. Via de reguliere planning en controle cyclus wordt de gemeenteraad hierbij betrokken.

Inschatting kosten
Een jongerenhuis met 15 plekken kost jaarlijks ca. € 750.000 (dit is gebaseerd op een beschermd wonen tarief van ca. € 50.000 per plek per jaar). Ook zal er eenmalig geld nodig zijn voor het inrichten van een jongerenhuis, eenmalig ongeveer € 37.500. Omdat we de bestaande jongerenopvang gedeeltelijk willen verplaatsen om plek voor het jongerenhuis te maken, zijn hier ook kosten mee gemoeid (inschatting eenmalig € 225.000). Ook willen we Housing First Jongeren een impuls geven, hier is € 45.000 voor geraamd.

Regionale dekking
De begroting van de regio IJssel-Vecht kent twee onderdelen: maatschappelijke opvang en beschermd wonen. De regiobegroting maatschappelijke opvang is niet toereikend om een jongerenhuis uit te financieren. Het regiobudget beschermd wonen wel, deze kent jaarlijks forse overschotten. We beogen een jongerenhuis hieruit te financieren. Bovendien zijn er veel inhoudelijke raakvlakken tussen het beschermd wonen en het jongerenhuis. Het risico hierbij is wel dat deze overschotten beschermd wonen mogelijk verdwijnen als er op termijn een andere landelijke verdeling van middelen komt.
Andere acties in de aanpak voor jongeren in de maatschappelijke opvang denken we vanuit bestaande financieringen en indicaties te kunnen bekostigen. Het gaat dan bijvoorbeeld om het verstevigen van Housing First Jongeren, realisatie van beschermd thuis, afspraken over uitval/time-out en de inzet van een jongerencoach.

Kosten-baten analyse
De kosten voor de regio blijven op lange termijn grotendeels gelijk, omdat herhaaldelijke dakloosheid met een jongerenhuis wordt tegengegaan. Drie keer verblijven in de bestaande maatschappelijke opvang is namelijk ongeveer even duur als één gemiddeld verblijf in een jongerenhuis.

Risico’s
De regionale beschermd wonen budgetten die we willen inzetten om het jongerenhuis te financieren zijn nog tijdelijk, terwijl de behoefte aan een jongerenhuis structureel is. Wanneer er een nieuwe verdeling van de beschermd wonen budgetten komt over het land, kan dit ervoor zorgen dat de overschotten voor beschermd wonen in de regio IJssel-Vecht verdwijnen. In dat geval moet mogelijk andere financiering voor het jongerenhuis worden gezocht. Bijvoorbeeld door de lokale gemeenten uit de regio, waaronder Zwolle, om een financiële bijdrage vanuit eigen lokale middelen te vragen. Omdat nog onduidelijk is of, en zo ja wanneer en hoe, een nieuw financieel verdeelmodel beschermd wonen ingaat, is dat nu niet aan de orde.

Datum 8 april 2025

Vervolg

In het tweede kwartaal van 2025 gaan we met aanbieders de plannen uitwerken en een businesscase opstellen. Deze worden opnieuw ter besluitvorming voorgelegd aan de regio IJssel-Vecht. Via de reguliere P&C-cyclus wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de regiobegroting beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

In 2026 wordt een tussentijdse rapportage gemaakt over de voortgang van het regionaal Uitvoeringsplan maatschappelijke opvang en met de gemeenteraad gedeeld. Verder verschijnt twee keer per jaar een dashboard in het kader van het Nationaal Actieplan Dakloosheid via www.waarstaatjegemeente.nl en zijn cijfers over dakloosheid in te zien via de CBS monitor dakloosheid en de ETHOS telling (oktober 2024).

Openbaarheid

Deze raadsbrief en alle bijlagen zijn openbaar.

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer